

Sen muzejníků se plní: nový depozitář v Heleníně odlehčí muzejním prostorům

Očekáváním nového moderního depozitáře žije Muzeum Vysočiny v Jihlavě. Otevřen má být v květnu 2013 v Heleníně.

■ Jiří Varhaník
Jihlava

Zásadní událostí ve stovacetileté historii Muzea Vysočiny Jihlava má být vybudování a otevření jeho nového rozlehlého depozitáře. Kraj Vysočina, zřizovatel muzea, jej buduje už druhým rokem v areálu někdejší textilní továrny v Heleníně.

Nejmodernějším novým depozitářem už v Jihlavě disponuje Státní okresní archiv. Před několika lety byl otevřen v jedné z budov někdejší „staré nemocnice“. Nyní přichází v tomto smyslu na řadu také Muzeum Vysočiny.

„Už příští rok se tedy možná bude většina našich depozitářů stěhovat. To má pro naše muzeum nadčasový a obrovský význam,“ komentuje tento projekt ředitel muzea, geolog Karel Malý. Poprvé ve své 120 let trvající historii, a výhledově na dalších padesát let, totiž podle něho bude mít muzeum dostatečně množství kvalitních depozitářských prostor. „A to je to zásadní, co muzeum potřebuje.“, argumentuje Malý.

V současné době jsou sbírkové

STÁVAJÍCÍ školní budova helenínského areálu a za ní rekonstruovaný objekt pro depozitáře muzea a školní dílny stavebních řemesel.

Foto: Jiří Varhaník

vě předměty muzea uloženy na několika místech regionu Jihlavská. „Naše depozitáře jsou roztroušeny jednak v Jihlavě, jednak v pronajatých prostorách,“ vysvětluje Malý. Sbírkový fond tedy leží např. na půdě málořádné školy ve Vyskytné, anebo v prostorách jihlavského gymnázia.

„Problémem těchto prostor je samozřejmě to, že jsou špat-

ně dostupné a nemají potřebné technické vybavení. Neumožňují potřebnou práci se sbírkovým fondem, jeho kvalitní ochranu, konzervování atd. To vše je dnes kvalitativně někde úplně jinde,“ říká ředitel muzea.

Nové prostory poskytnou speciálně připravený depozitář s hlídaným klimatem a s veškerým zabezpečením. „Depozitář bude osazen samostatnou elektrickou zabezpečovací signalizací ve všech prostorách depozitáře. Přenos poplachu EZS bude zajištěn na pult Policie ČR v Jihlavě přenosovým zařízením,“ popisuje Jiří Krejčí z majetkového odboru krajského úřadu. „To je sen každého muzejníka!“ komentuje moderní depozitář Malý. Možná podle něho dojde i k přesunu některých zaměstnanců muzea na nové helenínské pracoviště, ale jen velmi omezeně. Prostor má sloužit především jako depozitář.

Prostor pro nové expozice

Některé sbírkové předměty jsou dnes uloženy také přímo v budovách muzea na jihlavském náměstí. „Je samozřejmě nelogické, aby v historickém domě v centru Jihlavy byly krásné místnosti s trámovými stropy zabrány pro depozitáře. Dokud ovšem nebyla jiná možnost, jak je bezpečně uložit, bylo naší povinností je tady mít,“ komentuje tento stav Malý.

Mimo jiné i v prostorách, které se uvolní v domech Muzea Vysočiny Jihlava na náměstí přestěhování depozitáře, vzniknou některé nové expozice.

Expozice živé přírody

Nová přírodovědná expozice představí přírodu rozsáhlé geomorfologické oblasti, Českomoravské vrchoviny.

Podle vedoucí přírodovědného oddělení muzea Kláry Bezděčkové bude důraz kladen především na nadregionálně významné charakteristiky, především pestrost biotopů, polohu ve střední Evropě, příchod hlavního evropského rozvodí apod.

Expozice bude umístěna ve čtyřech místnostech. Ve třech budou instalovány podexpozice s vlastním názvem, představující určitý typ ekosystému charakteristických pro Českomoravskou vrchovinu. „Konkrétně jde o lesy, vody a mokřady a nelesní stanoviště - louky, pastviny a stepi,“ upřesnila Bezděčková.

Ve čtvrté místnosti bude prezentována historie přírody Českomoravské vrchoviny. V návaznosti na ni budou představována rašeliniště jako unikátní ekosystémy, jejichž součástí jsou rostlinná a živočišná společenstva přežívající z poslední doby ledové.

Expozice Jihlava ve 20. století

Expozice bude umístěna v jedné místnosti. Naváže na stávající expozice Od renesance po průmyslovou revoluci, které byly realizovány v rámci programu INTERREG IIIA v roce 2006.

Čím bude depozitář specifický

■ Objekt je připravován jako depozitář, bezpečnost je tedy zohledněna i v samotném projektu (minimum oken, dveří apod.). V objektu bude i speciální trezorová místnost.

■ V depozitáři bude speciální regálový systém. Typově se regály budou lišit pro jednotlivé sbírkové skupiny, protože každá má určitá specifika a jiné nároky na uložení. Budou použity i pojízdné regály, které umožní maximální využití plochy místnosti (skladová kapacita se oproti klasickým regálům významně navýší).

■ Součástí depozitářů bude vybavená konzervátorská dílna pro potřeby ošetření a konzervace zejména archeologických nálezů.

■ Mimo klasického vybavení pro tyto práce (chemická laboratoř s digestoři, pískování, mytí, sušení atd.) zde bude instalována i muzeum vyvinutá technologie pro konzervování dřevěných nálezů. Ta je zřejmě jediná svého druhu v ČR.

Očekávaný přesun předmětů z těchto prostor do Helenína tedy umožní využít uvolněné historické místnosti pro zbudování nových moderních expozic v logické expoziční trase muzejních domů č. 57 a 58 na Masarykově náměstí.

Už v minulých letech byly v muzeu vybudovány nové expozice, které představují dolování stříbra a mincování, nerostné suroviny, geologii, chráněná území regionu a jeho historii od renesance po 19. století. Na ně chce nyní muzeum s využitím evropských prostředků do podzimu roku 2014 navázat zbudováním dalších nových expozic.

Celkovým nákladem řádově třinácti milionů korun zřídí muzeum už příští rok novou expozici živé přírody a následně nové dvě historické expozice s pracovními názvy Nejstarší dějiny regionu (od pravěku

po gotiku) a Nejnovější dějiny (od začátku 20. století do roku 1989).

Sbírkový Muzea Vysočiny Jihlava v současné době zahrnují více než 196 tisíc kusů sbírkových předmětů. Navíc se stále rozrůstají.

„Měli jsme teď např. poměrně slušný ohlas na výzvu, kterou jsme před časem oslovili veřejnost, aby nám poskytla materiály či předměty právě pro expozici 20. století,“ oceňuje ředitel muzea, že se od lidí sešly dokumenty i některé trojrozměrné exponáty.

Muzeum také samo předměty nakupuje. „Aktivizční činnost pokračuje každým rokem podle toho, jaká je nabídka a jaké máme k dispozici peníze. Vedle toho máme přírůstky i z vlastních sběrů, nejvíc od našich archeologů nebo přírodovědců.“ dodává Malý.

Co nabídnou nové expozice...

IDEOVÝ NÁVRH připravovaných nových přírodovědných expozic v Muzeu Vysočiny Jihlava. Autoři: GL Architekté, Praha. Repró: JL

Expozice Jihlava ve 20. století bude prezentovat historii Jihlavy a jejích obyvatel od počátku 20. století, přes období první světové války, vzniku ČSR, období první republiky, druhé světové války, života ve městě v letech 1945 - 1989 a nakonec po rok 1989.

„Vzhledem k nedostatku výstavních prostorů bude většina expozitářů dvourozměrných, součástí bude i projekční plocha s množstvím dobových dokumentů a fotografií,“ avizuje výtvarník muzea Martin Kos.

Na přesně podobě expozice muzeum spolupracuje s architektem. „Rádi bychom mimo jiné připomněli elektrickou dráhu, vývoj města představený na starých mapách a pohlednicích, životní osudy jednotlivců a v neposlední řadě i vlivné osobnosti města,“ dodává Kos.

Expozice Gotická Jihlava

Tato expozice bude prezentovat historický vývoj Jihlavy od jejích počátků ve 13. století do 15. století, tedy její „gotickou vývojovou etapu“. Naváže na

již dříve realizovanou expozici Renesance, Baroka a 19. století (souhrnně: Od renesance po průmyslovou revoluci), které doplní nová expozice 20. století.

Jak informoval archeolog Muzea Vysočiny David Zimola, dotkne se nová expozice jen lehce v úvodu pravěkých a starověkých dějin Jihlavska. Prostorově bude vymezena jihlavským okresem a hlavní pozornost bude věnována vrcholné středověkým dějinným členěním na jednotlivé tematické okruhy, a to od kolonizace Jihlavska ve 13. století po rekonstrukci černé kuchyně z 15. století.

„Prezentována bude zejména jihlavská architektura a řemesla,“ popisuje Zimola. Nejstarší dějiny města a regionu pak dokreslí tři samostatně stojící expozice: „Stříbrné rudy a stříbrnorodné hornictví na Českomoravské vrchovině“ ve sklepech domu č. 58, „Lapidarium I“ (malý dvorek: náhrobní kameny) a „Lapidarium II“ (sklep domu č. 57: kamenné architektonické články).

DRUHÁ rekonstruovaná budova v areálu.

Foto: jv

Obří rekonstrukce v Heleníně přinese i dílny pro výuku stavebních řemesel

HELENÍN (jv) - Depozitáře Muzea Vysočiny, které se mají otevřít už příští jaro, jsou budovány v rámci rekonstrukce celého areálu bývalých prostor Ministerstva vnitra v Heleníně. Celá rekonstrukce přijde kraj na 170 milionů korun.

„Budovy dříve obhospodařovalo Zařízení služeb pro ministerstvo vnitra, byl zde uložen záložní materiál. Kraj Vysočina budovy odkoupil,“ vysvětlil Jiří Krejčí z majetkového odboru kraje.

Celý areál navazuje na stávající budovy Střední umělecko-průmyslové školy Jihlava - Helenín. Vzniknou zde nejen prostory pro depozitáře Muzea, ale také pro praktickou výuku stavebních řemesel studentů středních škol v Jihlavě. Podle Krejčího vznikne rekonstrukcí hlavní budovy celkem pět pater, z nichž první dvě budou určena pro Muzeum Jihlava (užitná plocha cca 2 500 m²) a zbyvajících tři pro potřeby krajského středního školství. Zde budou výukové prostory a dílny stavebních řemesel - dílny klempířská, zednická, pokrývačská, instalatérská, elektrikářská apod.

Také několik dalších budov v areálu je podle Krejčího určeno pro potřeby krajského školství. Zde budou umístěny velké dílny - např. tesařská, truhlářská, kovářská nebo zámečnická. Celková užitná plocha pro potřeby středního školství bude činit cca pět tisíc m².

Jak dodává Krejčí, bude součástí této akce ještě kompletní rekonstrukce systému vytápění, a to nejen v přestavovaných objektech, ale i ve stávajících objektech SUPS Helenín (v budovách školy, ubytovny a atelieru) a rekonstrukce stávající kotelny.

SNÍMKY z interiéru rekonstrukce industriální budovy v Heleníně.

Foto: M. Krutiš

Předpokládané náklady stavby jsou v současné době 169 608 513 Kč (včetně DPH 20 %). Stavba je financována z vlastních zdrojů kraje a pomocí úvěru od Evropské investiční banky. Zahájena byla loni v srpnu a plánovaným termínem dokončení je květen 2013.

„V současnosti je dokončena rekonstrukce tepné i stávajících budovách SUPS Jihlava - Helenín a rekonstrukce kotelny,“ popisuje Krejčí. Ostatní budovy jsou ve fázi výstavby. Bylo provedeno statické zajištění hlavního objektu, nyní probíhá úprava vnitřních povrchů a jsou dokončovány práce na obvodovém plášti hlavního objektu. „Ve fázi hrubé stavby je nyní většina dvorních objektů,“ dodává Krejčí.

Stavbu vyprojektovala projektová kancelář Stavotherm - projekce Havlíčkův Brod a dodavatelství ji provádí firma Chládek a Tintěra Havlíčkův Brod.